

บันทึกแนวทางการปฏิบัติที่ดี

๑. ชื่อผู้ให้แนวปฏิบัติที่ดี

๑) ดร. สุรพล ใจวงศ์ษา	ตำแหน่ง อาจารย์
๒) ดร. วัชรวิทย์ เทพโยธิน	ตำแหน่ง อาจารย์
๓) ผศ. อมรชัย ลือทองคำ	ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

๒. หน่วยงานที่สังกัด

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

๓. ชุมชนนักปฏิบัติ

- ด้านการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ
- ด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิจัย
- ด้านการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน

๔. ชื่อเรื่อง การพัฒนาโครงการวิจัยให้มีคุณภาพและใช้ประโยชน์ได้จริง

๕. ความเป็นมา

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางวิชาชีพและวิทยาศาสตร์พื้นฐาน จำนวนมาก และสามารถนำมาบูรณาการในการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ชุมชนและสังคม ได้อย่างกว้างขวางและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แต่ในการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ามีจำนวนโครงการวิจัยและผลงานวิจัยของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องในระยะ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนจากภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่ามีสาเหตุหลักสองประการคือ ๑. บุคลากรไม่สามารถค้นหาโจทย์วิจัย และเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนงานวิจัยตามเกณฑ์ของแหล่งทุนวิจัยต่างๆ ได้ ๒. ข้อเสนอโครงการวิจัยไม่สามารถเชื่อมโยงผลลัพธ์ไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม จึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรสามารถค้นหาโจทย์วิจัยและพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้มีคุณภาพ สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งได้แก่ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ชุมชนและสังคม ตลอดจนสอดคล้องตามแผนงานวิจัยของชาติ จนนำไปสู่ การได้ผลลัพธ์/ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร จึงได้เชิญนักวิจัยที่มีศักยภาพและเป็นต้นแบบในการทำงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ผลงานวิจัยเป็นที่ประจักษ์ และมีผลงานวิจัยที่ได้รับรางวัลในระดับชาติและนานาชาติ มาบอกเล่าประสบการณ์ และแนวทางที่เป็นประโยชน์ในด้านการค้นหาโจทย์วิจัย การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยให้ได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย แนวทางการนำผลงานไปสู่การใช้ประโยชน์ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคลากรของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร ที่สนใจในประเด็นการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย เพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้และพัฒนาผลงานวิจัยของตนเองต่อไป

๖. แนวทางการปฏิบัติที่ดี (วิธีการ กระบวนการ เครื่องมือการจัดการความรู้ที่ใช้)

จากกระบวนการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “ผลงานวิจัยที่ดี มีที่มาอย่างไร?” ในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ อินทนนท์ กอล์ฟ แอนด์ เนเชอรัล รีสอร์ท อ. จอมทอง จ. เชียงใหม่ **ในการ**

จัดงานครั้งนี้ **นี้มีผู้สนใจเข้าร่วม จำนวน คน** โดย นักวิจัยต้นแบบทั้ง ๓ ท่าน ได้บอกเล่าแนวปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

- ๑) การค้นหาโจทย์วิจัยที่จะนำมาพัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ผลงานวิจัย มีแนวทางดังนี้
 - i. โจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาของผู้ใช้จริงๆ (นักวิจัยต้องไม่คิดเอาเอง) ดังนั้น นักวิจัยต้องค้นหาผู้ใช้ผลงานวิจัย และมีสัมพันธภาพที่ดี สร้างความเชื่อถือและไว้วางใจ ตลอดจน สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและกำหนดแนวทางการวิจัยในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ii. นำประเด็นปัญหาใกล้ตัวมาหาคำตอบเพื่อแก้ไขแบบมีส่วนร่วม ค้นหาความรู้จากสิ่งที่สังคม/ชุมชนยังไม่รู้ เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น/ชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา นำมาวิจัยและถ่ายทอดผลงานวิจัยให้ชุมชนและสังคมได้รับรู้ ใช้ประโยชน์ และตระหนักในคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพเหล่านั้น
 - iii. ชื่อเสียงของนักวิจัย เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้ผู้ใช้ (ผู้ประกอบการ กลุ่ม/ชุมชนต่างๆ) รู้จัก มีความเชื่อมั่น และเดินเข้ามาหาและเสนอปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข ที่ต้องใช้องค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาขององค์กร/ชุมชนนั้นๆ
 - iv. การมีเครือข่ายที่ดี นักวิจัยหรือบุคลากร ควรมีการสร้างเครือข่ายที่ดีทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น นักวิจัยต่างสาขาวิชาชีพ/ต่างมหาวิทยาลัย/หน่วยงานภายนอก ผู้ประกอบการ เครือข่ายวิชาชีพ ผู้นำชุมชน เพื่อการเข้าสู่การค้นพบปัญหา/โจทย์วิจัยได้อย่างกว้างขวาง หรือ เชิงลึก
- ๒) การสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการและชุมชน (ผู้ใช้ผลงานวิจัย) เพื่อให้ได้รับโจทย์วิจัยที่ดี
 - i. สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ผลงานวิจัย – นักวิจัยต้องมีองค์ความรู้เพียงพอและสร้างความเชื่อมั่นให้เขาและสามารถช่วยแก้ปัญหาให้ได้จริง ควรมีการสร้างผลงานวิจัยให้เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ/สายงานของตนเอง รวมถึงบูรณาการข้ามสายงาน อย่างต่อเนื่อง
 - ii. การชี้ให้เห็นผลประโยชน์ตอบแทน หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จากประเด็น/โจทย์ปัญหาอย่างชัดเจน จนนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาอย่างแท้จริง
 - iii. รับฟังความคิดเห็น และให้เกียรติผู้ประกอบการ/สมาชิกในชุมชน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาวิจัยอย่างกว้างขวาง
 - iv. มีการส่งคืนผลงานให้กับผู้ใช้ (ผู้ให้โจทย์วิจัย) เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาได้จริง และอาจมีการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในประเด็นอื่นๆ หรือสร้างมูลค่า/คุณค่าเพิ่มขึ้น
- ๓) การส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาจากกระบวนการวิจัยในการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (บูรณาการกับการเรียนการสอน)
 - i. ชวนคิด ชวนคุย เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางวิชาการต่างๆ ให้นักศึกษาลองคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา และเปิดโอกาสให้ทดลองทำและนำไปใช้แก้ปัญหาจริง
 - ii. ควรมีสิ่งจูงใจที่เหมาะสม -- การนำนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยควรมีสิ่งจูงใจ เช่น ค่าตอบแทน / อาหาร/ ที่พัก/ คະแนน / สิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร
 - iii. ให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็น และความเป็นกันเองกับนักศึกษา ดูแล เอาใจใส่ ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ เป็นที่พึ่งทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิตได้

- iv. ส่งเสริมให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมวิจัยด้วยตนเอง เช่น การใช้เครื่องมือวิจัย /ห้องปฏิบัติการขั้นสูง การสาธิต การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ประกอบการ หน่วยงานภายนอก ชุมชน/สังคม

๗. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ๑) **น้ำไม่เต็มแก้ว** นักวิจัยที่ดี ควรมีความกระตือรือร้น อยากรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีจุดยืนของตนเอง สร้างความเชี่ยวชาญให้ตนเองอยู่เสมอ
- ๒) **มีความอดทน** ไม่ท้อแท้กับผลงานที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง มีความมุ่งมั่น ต่อความสำเร็จที่อาจต้องใช้เวลาและความอดทน
- ๓) **สร้างพันธมิตร** กับสาขาวิชาการ/วิชาชีพอื่นๆ แบบสหวิทยาการ เพื่อออกแบบงานวิจัยในการแก้ปัญหา/ตอบสนองผู้ใช้ผลงานวิจัยได้อย่างแท้จริง ไม่ยึดติดกับศาสตร์ของตนเองเพียงศาสตร์เดียว
- ๔) **มีทีมงานที่ดี** เข้าใจงาน มีความพร้อม และมีความรับผิดชอบร่วมกันอย่างแท้จริง

๘. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

- ๑) ระเบียบ ข้อบังคับ บางประการไม่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ
- ๒) ภาระงานของบุคลากรสายวิชาการมีมากเกินไป

๙. แนวทางในการพัฒนาต่ออย่างไร

- ๑) ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยจากคณะ/มหาวิทยาลัยอื่นๆ เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่แตกต่าง
- ๒) ควรมีการติดตามผลการนำแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ และนำกลับมารายงานผล รวมถึงแนวปฏิบัติที่ถูกพัฒนาเพิ่มเติม